

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

***ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ***

**МАТЕРІАЛИ
науково-методичного семінару
викладачів економічного факультету
ХНПУ імені Г.С.Сковороди**

Харків 2017

кадрового потенціалу України: проблеми та шляхи вирішення" від 07.09.2016 № 1493-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1493-19>

3. Кошкина Н.Б. Многоуровневая профессиональная подготовка специалистов в условиях рынка труда: Дис. канд. пед. наук, 2007. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://refdb.ru/look/2385425-pall.html>

4. Сергеева М.Г. Дидактический принцип развития непрерывного экономического образования: Монография, 2012. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua>

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНЯ У ПРОЦЕСІ ОВОЛОДІННЯ ФІНАНСОВОЮ ГРАМОТНІСТЮ

В. В. Соляр, кандидат економічних наук, доцент

В умовах стрімких змін та ускладнення функціонування фінансово-грошової системи, прискорення процесів глобалізації й розширення переліку фінансових послуг прийняття економічними суб'єктами фінансових рішень є часто інтуїтивними та необґрунтованими у зв'язку з недостатньою обізнаністю у цій сфері.

Відповідна підготовка населення, що має на меті виховання й закладення принципів раціональної фінансової поведінки, а саме вміння приймати рішення у фінансовій сфері, забезпечення особистої фінансової безпеки і добробуту, здатність зробити власний внесок у процвітання економіки, є актуальними завданнями сучасної економічної освіти та джерелом розвитку країни.

Найкращий період засвоєння необхідних знань і формування навичок грамотної фінансової поведінки – це період навчання в школі, коли відбувається знайомство й початок адаптації до активного життя в умовах ринку. Фінансова грамотність вже визнана в світі таким же необхідним умінням

у ХХІ столітті, як читання та письмо. На зміну теоретичних знань про економіку взагалі, повинні прийти оновлені програми з формування практичних навичок управління особистими фінансами.

У теперішній час більшість країн світу підтримує ініціативу розробки й запровадження національних програм і стратегій формування фінансової грамотності населення під егідою Світового банку, Організації економічного співробітництва і розвитку та інших міжнародних організацій.

Аналіз досвіду запровадження міжнародних і національних програм через систему освіти свідчить, що такий підхід забезпечує головне джерело зростання фінансової грамотності населення. Відповідно до Програми USAID з технічної допомоги «Розвиток фінансового сектору» (Проект «FINREP-II») спільно зі Світовим банком в Україні започаткована стратегія популяризації фінансових знань та підвищення фінансової грамотності населення. Зокрема зміст діяльності Національного банку України щодо проекту з підвищення рівня фінансової грамотності населення полягає у підтримці та розвитку ініціатив з фінансової грамотності, які охоплюють всі цільові групи суспільства – від школярів до пенсіонерів [1].

В рамках національно узгодженого підходу до вивчення основ фінансової грамотності, на нашу думку, доцільне запровадження для школярів інноваційного освітнього проекту, основним завданням якого є розширення кола знань про сучасні фінанси та формування фінансової культури. Виконавцями такого проекту можуть стати провідні фахівці та спеціалізовані кафедри вищих навчальних закладів, які є стрижнем системи освіти та мають значні переваги у порівнянні з іншими каналами розповсюдження знань і навчання: наявний науково-педагогічний потенціал, сформоване освітнє середовище, досвід у використанні новітніх освітніх технологій, регулярність проведення занять у формі тренінгів, ділових ігор, інтерактивного спілкування, використання матеріалів і можливостей дистанційного навчання на університетській платформі MOODLE тощо.

Методологічний підхід в організації навчання фінансової грамотності досить змістовний та поєднує в собі певні складові.

Компетентнісна – є основою для визначення сутності фінансової грамотності, її структури та змісту, а також місця в системі компетентностей випускника загальноосвітньої школи. Так, метою курсу «Фінансова грамотність» є формування в учнів повноцінної картини світу фінансів, ознайомлення з сучасними фінансовими продуктами та послугами, розвиток навичок їх успішного використання, формування вміння правильного розпорядження грошима, прийняття самостійних фінансових рішень та здійснення власного фінансового планування.

Особистісно-діяльнісна - передбачає тісний зв'язок змісту навчання з особистими мотивами й інтересами аудиторії, які можуть визначати навчальну мету конкретного заняття, спрямовувати й коригувати освітній процес з метою розвитку особистості учня. Цілі, що реалізуються при вивченні фінансової грамотності та позитивно впливають на формування молодого особистості, це засвоєння фундаментальних знань про фінансове життя суспільства, а саме:

основних економічних категорій, законів, закономірностей, тенденцій;

формування світогляду цивілізованої людини, що визнає такі загальнолюдські цінності, як свобода діяльності та вибору, право приватної власності, дотримання законності тощо;

сприяння розвитку навичок раціональної економічної та фінансової поведінки людини як споживача фінансових послуг, платника податків тощо;

підтримка інтересу до вивчення предметів економічного спрямування;

формування фінансової культури.

Контекстна складова забезпечує наближення навчального процесу до реального життя та передбачає використання набутих знань у повсякденному житті, зокрема:

розуміння ключових фінансових понять і їх використання для прийняття рішень про доходи, витрати і заощадження;

вміння використовувати фінансові інструменти для управління особистими фінансами;

засвоєння практики планування бюджету, формування нагромаджень на майбутні цілі;

передбачення та упередження фінансових ризиків і форс-мажорних ситуацій;

здатність підвищувати добробут за рахунок розподілу наявних грошових ресурсів і планування майбутніх витрат;

відповідальне користування послугами і продуктами фінансових інститутів.

Практико-орієнтована складова передбачає такий підхід до навчання, що полягає в побудові навчального процесу на основі єдності емоційної та логічної компоненти. Це дозволяє розкрити зв'язок між теоретичними фінансовими знаннями і повсякденним життям, в якому постійно виникає необхідність розв'язання фінансових проблем з використанням отриманого досвіду та відповідних знань.

Інтегративна – реалізується у тісній взаємодії носіїв фінансових знань - закладів освіти, підприємницького сектору, професійних учасників фінансового ринку, громадських та некомерційних організацій, батьківської спільноти, засобів масової інформації у поєднанні з різними формами організації освітнього процесу. Посилаючись на досвід тих країн, що вже пройшли етап започаткування і впровадження системи фінансової просвіти, участь батьків у вивченні фінансової грамотності має позитивні наслідки. Наприклад, бразильський досвід, де у навчальний процес були залучені батьки, виявився одним із найуспішніших у світі. Зріс рівень фінансової грамотності як у дітей, так і в їхніх батьків [2].

Дані соціологічних досліджень також підтверджують, що в сім'ях, в яких діти не беруть участі у веденні сімейного бюджету, чи необізнані про витрати й доходи сім'ї, мають нижчий рівень фінансової грамотності та необхідної бази знань для вибудовування раціональної поведінки.

Нарешті, *суб'єктний* компонент у навчанні передбачає орієнтування на особистісний розвиток кожного учня, що забезпечить їм можливість успішно адаптуватися до конкретної ситуації, діяти і бути активним у самостійному виборі, усвідомлювати відповідальність за власний розвиток. Тобто суб'єктність виражається у здатності учня переносити, трансформувати власну життєдіяльність і самоосвіту в практичне перевтілення та вдосконалення.

Таким чином, школа може стати основним середовищем прищеплення й розповсюдження прикладних фінансових знань. У зв'язку з великим навчальним навантаженням учнів можна організувати окремі заняття з фінансової грамотності в межах вивчення таких предметів, як економіка, основи споживчих знань, основи підприємницької діяльності, фінансова математика, людина і світ, етика чи запровадити проведення тематичних класних годин, батьківських зборів за участю дітей і батьків.

Основне завдання таких занять - через практичну діяльність, адаптовану до особливостей навчання в школі, сформувати в учнів повноцінну картину світу фінансів, сприяти вибудовуванню довірливих відносин з дорослими з приводу грошей, більш свідомо ставитися до витрачання грошей, поважати і цінити працю батьків, підготувати до дорослого фінансового життя, сформувати вміння визначати доцільність користування тими чи іншими фінансовими послугами та оцінювати переваги й недоліки використання різних фінансових продуктів.

Список використаних джерел

- 1 Проекти міжнародної технічної допомоги // База даних «Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг» / URL: <https://nfp.gov.ua/content/proekti-mtd.html?PrintVersion>) (дата звернення: 21.02.2017)
2. Шибяев С. Р., Шадрин Ю. А. Зарубежный опыт повышения финансовой грамотности населения // Финансы и кредит. 2015. №24(648). С. 27-31.